

a nova, entre as loitas dos heroes da rúa, dos pensadores e das verdades atrapadas no aire: “Señoras e señores, a súa alteza real don Juan Carlos de Borbón e Dúas Sicilias faleceu ás 16.00 horas, 12 minutos do día 13 de setembro” (p. 30).

A directora, na obra sonora, opta pola reprodución dalgúns fragmentos das didascalias, moi representativas da estética e do estilo da peza escrita, ademais da súa propia traxectoria como actriz e directora na compañía Matarile, onde a mestura de ficción e realidade alimentaron escenas dun intimismo, complicidade e diversión alentadoras para a paixón do goce escénico. A narrativa, as reflexións ou as referencias artísticas que se verten no aparato didascálico semella que non as quixo deixar Ana Vallés fóra da súa dramaturxia; mesmo engade algúns comentarios pillabáns dos compañeiros de elenco de Mónica Camaño, que se escoitan nun segundo plano sonoro con certo toque de humor, pois ao se citar o seu nome sempre que se inicia un capítulo de corte informativo para dar as novas do accidente do Rei, semella que o autor ten algún interese especial en que sexa esta actriz e non outra a que teña o papel. A obra de arte é total, como o son as acoutacións de Valle-Inclán ou mesmo as escuetas, técnicas e precisas de Beckett; mais delas queremos extraer un fragmento do epílogo pola sutil beleza da sinceridade: “a vida é isto: unha chisca de cariño, alguén que che tenda a man ou a quen lla poidas tender, algo que comer e algo que beber e, se cadra, un puro de fumar, e algún libro por ler e, por suposto, algunha patria e lembranzas que iremos esquecendo e recobrando. Iso é a vida, o teatro e os paraísos” (p. 33).

Ana Vallés afirma no prólogo que no radiodrama a imaxe pona o ouvinte, que mira sen ver. Ánxeles Cuña, no prólogo do seu volume, confesa que no proceso aprendeu que escribir para a radio obriga a apegarse á historia, ao que os personaxes din. Di que ao non haber descrições aumenta o deleite. Na densa forza da acción verbal nace un mundo cada vez de maior refinamento e podemos afirmar que con este certame, tan divulgativo e cualitativo, as letras e as artes galegas están de noraboa.

Roberto PASCUAL

YÁÑEZ JATO, Rafael (2011): *Da Chá ao lonxe*. Vilalba: Instituto de Estudos Chairegos (Colección Biblioteca Chairega nº 17), 61 pp.

“Na Chá comezou todo”. Este verso, último do poema co que comeza *Da Chá ao lonxe*, presenta xa na primeira páxina a idea central que latexa ao longo do novo libro de Rafa Yáñez. A lembranza da terra da nenez, o lugar onde arrincou o camiño. O autor volta a unha paisaxe sempre presente a pesares da distancia, ao sitio no que naceron as primeiras emocións, onde se desenvolveu a súa aprendizaxe da vida. E faino con morriña pero sen idealizacións. Con agarimo, dun xeito intimista e achegado, como corresponde a esa terra que se leva no corazón, á que se regresa sempre que se pode e que nunca deixa de ser parte dun mesmo.

Deste xeito, o que nos propón é un paseo pola súa Terra Chá, alumeada dende os ollos do neno que foi pero que xa conquistou a mirada crítica do adulto. É pois, unha viaxe polos recordos, polos fitos máis importantes, con nomes propios. A distancia recorrida dende a nenez ofrécelle a perspectiva axeitada para poder recuperala e convertila en referente imprescindible ao longo doutra viaxe metafórica, a da propia existencia. E “Na Terra Chá rematará todo”, dínos o verso final, facéndonos comprender que a vida, coma este poemario, ten estrutura circular e que un sempre acaba por voltar ao punto de orixe. Aínda que ao que un chega xa non sexa exactamente o mesmo meniño que foi. O que nos propón o autor é ler a vida da man do lugar que lle foi berce e mestre. A impotencia que provocan os golpes inesperados e as realidades ás que non atopamos sentido conviven nesta obra coa conciencia de que hai un lugar onde un xa foi feliz. E sabelo e saber que a vida hai que vivila, permítenlle ao poeta manter unha visión optimista a pesares de todo.

As lembranzas falan de mestres, de muíños, de ceos, de amores, de lecturas... Unha sucesión de pequenos fitos que van convertendo o meniño nun home esperto e curioso. O material é delicado e o risco de caer na autocomplacencia ou na exaltación bucólica e superficial dun tempo/lugar que sempre foi mellor, evidente. Mais Yáñez supera a dificultade con mestría, sen rozar nun só momento esa visión simplista nin apelar a nostalxias impostadas. A sensación que deixa a lectura desta obra é a de mergullarse nun mundo real, tan real como poden ser as lembranzas máis queridas de cada un de nós. Fundamental nesta construción é

o emprego que fai da linguaxe. O autor fálanos nun idioma recoñecible e sinxelo, cheo de xiros da vida cotiá. Pero sinxelo non quere dicir pobre. Pola contra, o seu é un vocabulario rico e coidado, que mestura esas palabras que poderíamos chamar do día a día con outras máis propias dunha lingua culta e cultivada, inseridas no punto xusto para gañar en sonoridade sen caer na pedantería.

Os vinte poemas que conforman *Da Chá ao lonxe* difiren moito entre si en extensión. Así, atopamos algúns moi pequeniños, de apenas catro versos, convivindo con outros de máis de cincuenta. En todos eles, o ritmo é rápido e fluído,

apoiado en sintagmas curtos, con frecuencia concibidos como unha sucesión de dualidades que axudan a reforzar a musicalidade do texto. As metáforas sutís e os xogos de palabras contribúen a debuxar esa paisaxe agarimosa da terra da infancia. É imposible rematar a lectura deste poemario sen ter ganas de voltar a ela ou de coñecela se nunca se estivo alí. Porque máis aló do home/veno que nos presta os seus ollos para mirala, a auténtica protagonista deste libro é a Terra Chá que sempre leva con el.

Pilar MERA